

Socialdepartementet

Remiss om Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen – Svar senast 2024-02-19

Er beteckning: S2023/02794

Sammanfattning

Länsstyrelsen Kalmar län ställer sig generellt positiv till de förslag som utredningen föreslår

- att Sverige bör ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande
- en försöksverksamhet med statsbidrag till barnrättsbyråer som bedriver verksamhet med oberoende barnombud
- att offentligt biträde ska förordnas för barn i mål eller ärenden om begränsning av umgänge och hemlighållande av vistelseort enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.
- att barns rätt till information om beslut och överklagande enligt LVU och LPT förtydligas
- att placering och omplacering av ett barn med stöd av socialtjänstlagen måste föregås av ett formellt och överklagbart beslut
- att ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet.

Svar kopplat till specifika områden

Klagomålsmekanism

När det gäller förslaget om att Sverige bör ratificera det tredje tilläggsprotokollet, om en individuell klagomåls-mekanism som säkerställer barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen, menar vi att detta är önskvärt och viktigt.

Både som signalvärde men för att det ska få praktisk effekt är det viktigt att det förtydligas och kommuniceras i processer med enskilda barn att det inte får effekt på individnivå för det enskilda barnet. Ett viktigt medskick framöver är att barns möjligheter att utkräva sina rättigheter också förutsätter att barn har kunskap/kännedom om sina rättigheter och hur dessa kan tillvaratas samt har tillräcklig tillgång till information, vägledning och att all kommunikation och information bygger på ett barn, både gällande ålder och utvecklingssanpassat förfarande.

Barnombud och barnrättsbyråer

Länsstyrelsen Kalmar län menar att det är bra att staten bidrar till att etablera barnombud inom civilsamhällesorganisationer. Men, det är viktigt att fundera på vilket sätt dessa barnombud utses och utifrån vilka kriterier. Barnombud, om de ska kunna vara det stöd för enskilda och särskilt utsatta barn som eftersöks, behövs utbildning och kompetens kring juridiska processer, ha social kompetens samt kännedom om både barnkonvention, barns perspektiv och barnperspektiv. Här behövs vidare resonemang om hur kvaliteten säkerställs. Vi ställer oss positiva till att civilsamhällesorganisationer kan bidra, men kopplingar till redan etablerad barnombudsman kan förtydligas.

Civilsamhällesfrågan och barnrättsbyråer. Här ser vi en risk för att likvärdighetsprincipen blir svår att uppnå då det finns olika regionala förutsättningar och att länen har mer eller mindre uppbyggda processer som kan påverka hur lätt/svårt arbetet kommer att bli. Vi ser att det skulle behövas ett gemensamt ramverk som barnombud och byrå förhåller sig till.

Enligt remissens förslag är målsättningen är att det ska finnas barnrättsbyråer i varje län. Dessa byråer ska erbjuda verksamhet med oberoende barnombud. Vi ser positivt på att Socialstyrelsen föreslås bli ansvarig myndighet för beslut om bidrag och ges uppdrag att, i dialog med Barnombudsmannen och länsstyrelserna, samordna och utvärdera försöksverksamheten med barnrättsbyråer med ombud. Utgångspunkten är att verksamheten ska vara en brygga mellan enskilda och myndigheter och bidra till ökad tillit och förtroende. Länsstyrelsens uppdrag att tillsammans med andra myndigheter och verksamheter samordna försöksverksamheten med barnrättsbyråer behöver förtydligas utifrån vilken roll myndigheten förväntas ha och hur uppdraget ska se ut. Särskilt i förhållande till att länsstyrelsen både ska samordna och utvärdera arbetet.

Perspektivval

Förslaget utgår från ett könsneutralt perspektiv och utelämnar eventuella jämställdhets- och könskonsekvensanalyser.

Länsstyrelsen Kalmar län ställer sig frågande till det ojämnt representativa underlaget när det gäller intervjuer som gjorts med barn och unga (30 flickor och 4 pojkar).

Länsstyrelsen Kalmar län önskar även att funktionsrättsperspektivet utvecklas i flera delar, barn med funktionsnedsättningar är en utsatt grupp som riskerar att inte få sina rättigheter enligt barnkonventionen uppnådda i högre grad. Perspektivet nämns i form av att information ska anpassas utifrån barns funktionsförmåga. Men även i andra delar behövs anpassningar exempelvis när det gäller barns möjlighet till klagomål.

Processförslag

Länsstyrelsen Kalmar län ställer sig positiva till de förslag av processuell karaktär som vi menar på sikt kommer att stärka barn och unga under 15 år. Det behövs dock vidare diskussion kring eventuellt behov av en undre åldersgräns och förtydligande när det gäller mer vaga beskrivningar som till exempel ”stärks, förstärks, förtydligas, förbättrade”.

Länsstyrelsens uppdrag, roll och dess finansiering

Förslaget föreslår att länsstyrelserna ska bistå kommuner och regioner i deras arbete med att göra försöksverksamheten med barnrättsbyråer kända, tillgängliga och anpassade för barn. Barnombudsmannen får i uppdrag att bistå de berörda myndigheterna i arbetet med detta samt utveckla metodstöd för kommunala och regionala informationslotsar för barn. Länsstyrelsen har erfarenheter av uppdrag att samordna stöd till kommuner och myndigheter, men det är inte alltid dessa upplever behovet av stöd. Detta skulle underlättas av en ömsesidig princip som innebär att samverkan ska ske åt båda håll.

Länsstyrelsen Kalmar län önskar ett förtydligande när det gäller rollfördelningen i samordningen och resurser kopplat till uppdraget. Tillförda resurser uppskattas till 1 miljon per år under två år till vardera regional aktör. Om medel inte avsätts till den kommunala verksamheten försvåras arbetet.

Allmänna synpunkter

Begreppet "Obehövliga beslut" används när det gäller beslut som rör barn. Det saknas en förklaring till vilka dessa kan vara. Vi ser en risk att det blir en paragraf som kan användas utifrån ett vuxenperspektiv och därmed missar vi ett barnperspektiv.

Vi ser också att den talrätt för yngre barn och utformandet av juridiskt biträde vid vårdnad- och boendetvister är viktigt och därmed behöver utredas och förtydligas vidare.

Remissens fokus är på särskilt utsatta barn och identifierar sårbara processer främst i kontakt med myndigheter och socialtjänst. Vi hade gärna sett att barn och ungas generella rätt till klagomål hade beaktats i utredningen, som innefattar till exempel barn- och ungas skolsituation. Den utgör en väsentlig del av barn och ungas uppväxt samt rättsmedvetenhet och rättsliga villkor.

Beslutande

Beslutet har fattats av enhetschef Social hållbarhet Martina Almqvist

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.